

Oikeusministeriö
Lainsäädäntöjohtaja Antti T. Leinonen

Viite: Lausuntopyyntö OM 61/41/2007 21.12.2010

Adoptiolainsäädännön uudistaminen

Adoptiota koskeva lainsäädäntö ehdotetaan uudistettavaksi kokonaisuudessaan. Tavoitteena on edistää lapsen edun toteutumista. Tarkoituksena on muun muassa kehittää kotimaista adoptioprosessia ottamalla lakiin tarkemmat säännökset adoptioeuvonnasta ja saattamalla myös kotimaiset adoptiot lupamenettelyn alaiseksi kansainvälisten adoptioiden tavoin. Adoptioasioita käsittelevien viranomaisten organisointia halutaan kehittää tarkoituksenmukaisemmaksi. Ilman palvelunantajaa tapahtuvat adoptiot halutaan tuoda lupamenettelyn piiriin.

THL pitää myönteisenä, että adoptiota koskevaa lainsäädäntöä uudistetaan, koska kehitys adoptioasioissa on ollut nopeaa. Nykyisin adoptiolasta toivovia hakijoita on enemmän kuin adoptoitavia lapsia. Adoption edellytyksiä on syytä tarkentaa ja adoptioasioiden hallintoa uudistaa. Kaiken kaikkiaan laki ja sen perustelut on tehty huolellisesti lapsen edun ollessa ilmeinen johtava teema. Tämä on uuden lain suuri ansio.

THL kannattaa ehdotusta säätää ikäerosta siten, että adoptoitavan ja adoptionhakijan välisen ikäeron on oltava vähintään 18 vuotta ja se saa olla enintään 42 vuotta. Laissa ei tällä hetkellä ole säännöksiä lapsen ja adoptionhakijan välisestä ikäerosta. Suomen kansainvälisten lapseksiottamisasioiden lautakunta on noudattanut käytäntöä, jonka mukaan adoptionhakijan ja lapsen ikäero ei saisi olla 45 vuotta suurempi, ellei erityisiä syitä tästä poikkeamiselle ole. Adoptiolla perustetaan lapsen ja vanhemman suhde, joka jatkuu vuosikymmeniä eteenpäin. Koska adoption kautta perheeseen tulevalle lapsella on usein takanaan traumaattisia hylkäämiskokemuksia, on tärkeää varmistaa, että adoptiovanhemmat tuovat hänen elämäänsä pysyvyyttä ja jatkuvuutta, ja voivat olla hänen tukenaan paitsi lapsuudessa, myös nuoruudessa ja varhaisessa aikuisuudessa. Liian korkea ikäero saattaisi merkitä adoptiovanhemman heikentynyttä kykyä tukea adoptioimaansa lasta ikääntymisen mukana tuomien sairauksien, väsymyksen tms. myötä. Perusteluosiossa käydään ansiokkaasti läpi, miksi nykyinen käytäntö ei enää nykyisessä adoptiotilanteessa ole riittävä rajausta iän puolesta.

THL kannattaa ehdotusta biologisten vanhempien ja adoptiovanhempien mahdollisuudesta tehdä sopimus, joka varmistaa lapselle yhteydenpidon biologisin vanhempiinsa. Tämä on lapsen oman identiteetin vahvistumiselle erityisen tärkeää, jos hän tulee adoptioon vanhempana, esimerkiksi sijaishuollon kautta, ja on pitkään pitänyt yhteyttä vanhempiinsa. Tämä mahdollisuus voisi lisätä lapsen edun mukaisia avoimia adoptioita pitkän sijaishuollon vaihtoehtona. Samoin kannatetaan selvästi lapsen edun mukaisena lakiin kirjattavaksi ehtoa, että adoptiolapsen tulee saada päästä perheeseen nuorimman asemaan.

THL katsoo, että adoptioeuvonnasta tarvitaan tarkempaa sääntelyä. Lakiehdotuksen 24§ 3. momentti sisältää ainoan ja liian suppean viittauksen adoptiovanhemmuuteen kasvamisen tehtävään: "autettava hakijoita arvioimaan valmiuksiaan adoptiovanhemmiksi ja valmistautumaan adoptiovanhemmuuteen". THL ehdottaa, että lisätään uusi momentti:

28.2.2011

"annettava laaja-alaisesti tietoa adoptiolapsen kehityksestä ja sen erityispiirteistä sekä lapsen kehitystä tukevasta vanhemmuudesta" Tähän liittyen tulisi myös kiinnittää huomiota vammaisten mahdollisuuksiin adoptoida lapsi. Adoptiossa lähdetään aina lapsen edusta. Vanhempien vammaisuus ei kuitenkaan sellaisenaan voi olla peruste sille, että adoptio ei toteudu. Adoptioneuvonnan osalta tulee varmistaa, että vammaisilla vanhemmilla on yhdenvertainen oikeus tarpeellisiin palveluihin ja tukitoimiin.

THL tukee pyrkimystä tuoda ilman palvelunantajaa tapahtuvat adoptiot lupamenettelyn piiriin. Uudistuksen tavoitteena on myös ehkäistä ennalta ns. itsenäisiin adoptioihin liittyviä riskejä.

THL kannattaa ehdotusta siirtää operatiiviset tehtävät ministeriötasolta Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle Valviralle. Ehdotus on sopusoinnussa hallinnon yleisten kehittämislinjausten kanssa.

Pääjohtaja

Pekka Puska

Yksikön päällikkö

Johanna Lammi-Taskula